

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МАРГАНЕЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Затверджую:

Директор ВСП «Марганецький
фаховий коледж НТУ «ДП»

_____ Валентина ІВАНОВА

Наказ від «___» _____ 20__ № ___

ПОЛОЖЕННЯ
*про формування, затвердження та
оновлення освітньо-професійних програм
у Відокремленому структурному підрозділі
«Марганецький фаховий коледж Національного
технічного університету
«Дніпровська політехніка»*

Розглянуто та прийнято засіданням Педагогічної ради
Протокол від «___» _____ 2023 ____

Марганець

2023

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про формування, затвердження та оновлення освітньо-професійних програм (далі – ОПП) у Відокремленому структурному підрозділі «Марганецький фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (далі – Коледж) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», наказу Міністерства освіти і науки України № 749 від 01.07.2021 р. «Про затвердження Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти», наказу Міністерства освіти і науки України № 918 від 13.07.2020 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти», наказу Міністерства освіти і науки України №570 від 01.06.2018 «Про затвердження типової освітньої програми профільної середньої освіти закладів освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти», Порядку розгляду та затвердження стандартів фахової передвищої освіти (схвалений сектором фахової передвищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 28 січня 2021 № 4) та Методичних рекомендацій розроблення освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки здобувачів фахової передвищої освіти державної установи Науково-методичного центру вищої та фахової передвищої освіти від 2022 року.

1.2 Освітньо-професійна програма у сфері фахової передвищої освіти – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення визначених результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої та професійної кваліфікації.

Освітня кваліфікація – це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

Професійна кваліфікація – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності (зокрема, закладом фахової передвищої освіти), іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дають змогу виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

Основою для розроблення ОПП є стандарт фахової передвищої освіти за відповідною спеціальністю (за наявністю).

1.3 Стандарти фахової передвищої освіти встановлюють такі вимоги до ОПП:

- 1) вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
- 2) зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 3) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня фахової передвищої освіти;
- 4) перелік освітніх компонентів і логічну послідовність їх виконання;
- 5) вимоги професійних стандартів (за наявності);
- 6) форми атестації здобувачів фахової передвищої освіти;
- 7) вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти;
- 8) перелік компетентностей випускника.

1.4 При організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати ОПП не повинні відрізнятися між собою. Прийняття або зміна стандарту освітньої діяльності є підставою для розроблення нової ОПП або перегляду існуючої.

1.5 ОПП розробляють за участю зацікавлених сторін – здобувачів освіти, випускників закладів фахової передвищої освіти, педагогічних працівників, роботодавців тощо.

Відповідно до пункту 10 частини 5 статті Закону України «Про фахову передвищу освіту» органи студентського самоврядування вносять пропозиції щодо змісту ОПП.

1.6 В рамках однієї спеціальності Коледжем можуть реалізуватися декілька ОПП із даної спеціальності. Профільна спрямованість, обумовлена істотними особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів є підставою для розробки окремої ОПП.

1.7 Рішення про створення ОПП у межах ліцензованої спеціальності затверджує Педагогічна рада Коледжу.

1.8 Наказом директора коледжу створюється робоча група з розробки ОПП та призначається її керівник. До її складу входять педагогічні працівники відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації та можуть залучатися провідні фахівці з галузі та роботодавці.

Робоча група – група педагогічних працівників, які несуть відповідальність за розробку й започаткування освітньої діяльності за спеціальністю і відповідають кваліфікаційним вимогам.

Реалізацію ОПП і навчальних планів здійснює група забезпечення відповідної спеціальності.

Група забезпечення спеціальності – група педагогічних працівників, для яких Коледж є основним місцем роботи і які відповідають за виконання ОПП за конкретною спеціальністю, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеними Ліцензійними умовами.

1.9 ОПП мають пройти єдиний порядок затвердження, що передбачає їх послідовний розгляд такими підрозділами:

- робочою групою, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання випускової циклової комісії;
- цикловою комісією, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів заступнику директора з НВР;
- заступником директора з НВР, який здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньо-професійної програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення заступника директора з НВР є підставою для передачі матеріалів на розгляд методичної ради;
- методичною радою Коледжу, яка оцінює відповідність нової ОПП всім вимогам, що пред'являються до освітньо-професійних програм Коледжу. Висновок про ухвалення ОПП методичною радою є рекомендаційним для Педагогічної ради Коледжу;
- Педагогічною радою Коледжу.

1.10 Освітньо-професійна програма використовується для:

- акредитації ОПП й інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчальних планів і робочих навчальних планів;
- формування індивідуальних планів студентів;
- формування навчальних та робочих програм навчальних дисциплін, практик;
- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- внутрішнього й зовнішнього контролю якості підготовки здобувачів фахової передвищої освіти;
- атестації здобувачів фахової передвищої освіти з відповідних спеціальностей;
- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації.

1.11 ОПП фахової передвищої освіти можуть бути акредитовані незалежними установами оцінювання та забезпечення якості фахової

передвищої освіти, акредитованими центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

Акредитація освітньо-професійної програми – оцінювання ОПП та освітньої діяльності закладу фахової передвищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості фахової передвищої освіти.

1.12 Періодично, але не менше ніж раз на рік, проводиться моніторинг та перегляд діючих ОПП.

1.13 Рішення про закриття ОПП ухвалює Педагогічна рада Коледжу.

2 ЦІЛІ ТА ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

2.1 ОПП має чітко сформульовані цілі, які відповідають цілям та стратегії Коледжу та визначаються з урахуванням позицій та потреб зацікавлених сторін, тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці.

2.2 ОПП має давати можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом фахової передвищої освіти за відповідною спеціальністю з урахуванням тенденцій її розвитку, ринку праці, досвіду аналогічних національних та іноземних освітніх програм.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення ОПП або окремих освітніх компонентів.

2.3 Обсяг ОПП та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) повинен відповідати вимогам законодавства та відповідному стандарту фахової передвищої освіти.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача фахової передвищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання.

Освітній компонент – складова ОПП (навчальна дисципліна, практика, курсова робота (проєкт), кваліфікаційна робота (проєкт)), спрямована на досягнення визначених результатів навчання, якій встановлено форму підсумкового контролю та визначено кількість кредитів ЄКТС.

Під час розроблення ОПП Коледж, керуючись пунктом 6 частини 1 статті 1 Закону України «Про фахову передвищу освіту» та стандартом фахової передвищої освіти відповідної спеціальності, самостійно формує перелік та зміст освітніх компонентів ОПП, спрямованих на досягнення результатів навчання, що дає право на отримання освітньої та професійної кваліфікації.

При цьому необхідно дотримуватися вимог Закону та стандарту фахової передвищої освіти, зокрема:

- мінімум 50% обсягу ОПП має бути спрямовано на набуття компетентностей та забезпечення результатів навчання за спеціальністю, визначених стандартом фахової передвищої освіти (якщо інше не передбачене стандартом освіти);

- ОПП фахової передвищої освіти має передбачати освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти в обсязі, що становить не менше 10% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для ОПП фахової передвищої освіти.

Коледж під час розроблення ОПП може встановлювати додаткові компетентності, результати навчання та форми атестації здобувачів освіти (у тому числі для забезпечення спеціалізації) на реалізацію яких спрямовують залишок кредитів ЄКТС (близько 40% обсягу ОПП), які забезпечуються освітніми компонентами.

Під час визначення кількості освітніх компонентів у ОПП та їх обсягу необхідно також враховувати таке:

- обсяг ОПП визначається в кредитах ЄКТС і роках;
- обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;
- навантаження одного навчального року за денною формою здобуття освіти становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС;
- оптимальна кількість освітніх компонентів на навчальний рік (обов'язкових і вибіркових з урахуванням практик) становить орієнтовно до 20 та відповідно орієнтовно до 10 на семестр (з урахуванням терміну навчання);
- освітні компоненти плануються, як правило, в обсязі 3 і більше кредитів ЄКТС (за виключенням інтегрованих навчальних дисципліни, на якій відведено 2 кредити ЄКТС);
- освітні компоненти не можуть встановлюватись у величинах, котрі не є цілими числами (окрім практичного навчання);
- до переліку освітніх компонентів не входять екзамени;
- курсова робота (проект), що має міждисциплінарний характер, може виділятися як окремий освітній компонент (обсяг не менше 3-х кредитів ЄКТС);
- практична підготовка планується в тижнях із розрахунку орієнтовно один тиждень 1,5 кредити ЄКТС.

Заклад фахової передвищої освіти розподіляє освітні компоненти на обов'язкові та вибіркові, які в свою чергу поділяють на освітні компоненти, що формують загальні компетентності, та освітні компоненти, що формують спеціальні компетентності. До переліку освітніх компонентів ОПП включають усі види практики, їх обсяг у кредитах ЄКТС та форми підсумкового контролю.

У структурно-логічній схемі ОПП відображають логічну послідовність виконання видів практики.

2.4 В ОПП і навчальному плані необхідно передбачити практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

2.5 ОПП Коледжу має забезпечувати не лише фахову підготовку, а й набуття здобувачами фахової передвищої освіти соціальних навичок, що відповідають заявленим цілям, всебічному гармонійному розвитку особистості здобувачів освіти, їхній громадянській позиції та патріотизму, орієнтовані на підготовку громадян України до національного спротиву.

3 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

3.1 Структура ОПП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами фахової передвищої освіти освітніх компонентів в обсязі, передбаченому законодавством. ОПП складається з:

- титульної сторінки;
- листа-погодження ОПП;
- передмови;
- опису ОПП з відповідної спеціальності;
- переліку освітніх компонентів ОПП та структурно-логічної схеми їх послідовності;
- форми атестації здобувачів фахової передвищої освіти;
- вимог до системи внутрішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти;
- вимог професійних стандартів (за наявності);
- матриці відповідності компетентностей випускника компонентам ОПП;
- матриці відповідності результатів навчання освітнім компонентам ОПП;
- матриці відповідності результатів навчання та компетентностей.

3.2 Зміст ОПП:

3.2.1 У листі погодженні ОПП зазначається інформація щодо розгляду та схвалення проєкту ОПП відповідно до нормативних документів Коледжу (дата і

номер протоколів засідань відповідної циклової комісії (Методичної / Педагогічної ради).

3.2.2 У передмові зазначається інформація про стандарт фахової передвищої освіти відповідної спеціальності, на основі якого розроблено ОПП, вказується покликання на розміщення стандарту на офіційному вебсайті МОН.

У разі відсутності стандарту фахової передвищої освіти відповідної спеціальності зазначають інформацію щодо документів, на основі яких було розроблено відповідну ОПП.

Також зазначається інформація щодо голови та членів робочої групи (не менше двох осіб), які були розробниками ОПП, рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності).

Стейкхолдери – фізичні та юридичні особи, зацікавлені в реалізації конкретної ОПП, пов'язані з її втіленням/реалізацією та/або можуть впливати на її структуру, зміст та якість.

Рецензентами можуть бути представники академічної спільноти (науково-педагогічні, педагогічні працівники інших закладів вищої та фахової передвищої освіти, які здійснюють педагогічну діяльність у сфері освіти, що відповідає специфіці ОПП); професійного середовища (роботодавці, представники професійних спілок та асоціацій тощо), сфера діяльності яких відповідає специфіці ОПП, що рецензується.

3.2.3 Опис ОПП з відповідної спеціальності відображає основні її риси та найсуттєвішу інформацію про неї, визначає предметну галузь, до якої вона належить, специфічні особливості, що відрізняють ОПП від інших подібних програм.

3.2.4 Перелік освітніх компонентів ОПП – назви обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів ОПП, обсяги в кредитах ЄКТС і форми підсумкового контролю відповідно до структури навчального плану.

Структурно-логічна схема ОПП – послідовність пов'язаних освітніх компонентів, включених до ОПП для досягнення заявлених цілей та результатів навчання.

Формування вибіркових освітніх компонентів у Коледжі здійснюється шляхом вибору блоку дисциплін (групи дисциплін, які можуть бути пов'язані за змістом між собою та з обов'язковими дисциплінами професійної підготовки). Обсяг кожної вибіркової дисципліни становить, як правило, 3 кредити ЄКТС. Формою підсумкового контролю вибіркових дисциплін є залік. Для дисциплін, що пропонуються у вибіркового блоці, не рекомендується передбачати курсові роботи. Формування вибіркової складової у Коледжі регламентується Положенням про вибіркові освітні компоненти та порядок їх обрання здобувачами освіти у Відокремленому структурному підрозділі

«Марганецький фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

3.2.5 Інформація щодо форм атестації здобувачів фахової передвищої освіти – вказують форми атестації здобувачів, визначені стандартом фахової передвищої освіти спеціальності, Коледжем (за наявності) та вимоги до них, зазначають документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти – встановлення відповідності результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти вимогам ОПП та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

3.2.6 Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти – зазначають перелік процедур, визначених закладом фахової передвищої щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОПП відповідно до частини 2 статті 17 Закону України «Про фахову передвищу освіту».

3.2.7 Вимоги професійних стандартів (за наявності) – вказують повну назву Професійного стандарту, його реквізити та посилання на документ, визначають особливості ОПП, пов'язані з наявністю Професійного стандарту (врахування під час розроблення та реалізації ОПП норм Професійного стандарту).

3.2.8 Матриця відповідності компетентностей випускника компонентам ОПП визначає компетентності, які набуває здобувач фахової передвищої освіти у разі успішного засвоєння конкретного освітнього компонента.

Інтегральна компетентність (ІК) – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо результатів навчання та/або професійної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК) – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача фахової передвищої освіти в різних галузях й для його особистісного розвитку.

Спеціальні компетентності, (фахові, які предметні) компетентності (СК) – безпосередньо визначають специфіку (галузі знань/предметної області/спеціальності) ОПП й кваліфікацію випускника, забезпечують індивідуальність ОПП.

При заповненні матриці необхідно вказати:

- по горизонталі – всі закодовані обов'язкові освітні компоненти (ОК) та вибіркові компоненти (ВК);

- по вертикалі – всі загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності.

На перетині знаком «+» визначається взаємозв'язок між компонентами та отриманими компетентностями. Слід урахувати, що одна й та сама компетентність може відповідати різним освітнім компонентам ОПП.

3.2.9 Матриця відповідності результатів навчання освітнім компонентам ОПП визначає взаємозв'язок результатів навчання освітнім компонентам ОПП.

При заповненні матриці необхідно вказати:

- по горизонталі – всі закодовані обов'язкові освітні компоненти (ОК) і вибіркові компоненти (ВК);
- по вертикалі – всі результати навчання (РН).

На перетині знаком «+» визначається взаємозв'язок між освітніми компонентами та результатами навчання.

3.2.10 Матриця відповідності результатів навчання та компетентностей.

При заповненні матриці необхідно вказати:

- по горизонталі – всі загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності;
- по вертикалі – всі результати навчання. (РН).

На перетині знаком «+» визначається взаємозв'язок між загальними, спеціальними компетентностями та результатами навчання.

4 ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

4.1 Розроблення нової ОПП містить такі етапи:

- формування робочої групи (I етап);
- аналіз актуальності ОПП та оцінювання достатності наявних ресурсів (II етап);
- визначення профілю ОПП (III етап);
- визначення освітнього змісту ОПП та розроблення навчального плану (IV етап);
- розроблення системи оцінювання якості ОПП з метою її удосконалення (V етап).

4.2 I етап. Формування робочої групи.

Нова ОПП розробляється за ініціативою керівництва Коледжу, відділення чи циклової комісії. Розроблення, моніторинг та перегляд кожної ОПП здійснюється робочими групами. Робочі групи формуються окремо за кожною ОПП на період її розроблення, моніторингу, перегляду, проведення процедур зовнішнього оцінювання (ліцензування, акредитація), самооцінювання або інших необхідних процедур.

До складу робочої групи входять голова та її члени (не менше двох осіб), які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи, мають відповідну

спеціальність і які не входять (входили) до жодної робочої групи цього чи іншого закладу освіти в поточному семестрі.

Склад робочої групи ОПП затверджується наказом директора коледжу.

Для узгодження підходів щодо розроблення ОПП рекомендується до складу робочих груп включати голів випускових циклових комісій. З метою забезпечення участі в розробці, моніторингу та перегляду ОПП зацікавлених сторін рекомендується включати до складу робочої групи їх представників (роботодавців, органів студентського самоврядування, професіоналів тощо) або залучати до діяльності робочої групи в інших формах.

Очолює робочу групу голова робочої групи, яка має стаж педагогічної роботи не менше 10 років за відповідною або спорідненою до ОПП спеціальністю.

Дострокове припинення роботи й призначення нової голови робочої групи ОПП та її членів здійснюється на підставі наказу директора Коледжу.

Робочі групи виконують такі завдання:

- встановлюють актуальність ОПП;
- формують профіль ОПП;
- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають освітні компоненти;
- розробляють навчальний план та інші нормативні документи, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів освіти за відповідною спеціальністю;
- дають завдання іншим структурним підрозділам коледжу на розроблення методичного забезпечення ОПП;
- здійснюють аналіз відповідності ОПП Ліцензійним умовам;
- узагальнюють пропозиції та формують рекомендації з вдосконалення існуючої ОПП;
- беруть участь у моніторингу (узагальнюють пропозиції та рекомендації, здійснюють самообстеження й самооцінювання) та періодичному перегляді ОПП;
- спільно з навчально-методичним підрозділом коледжу та приймальною комісією формують інформацію для внесення відомостей щодо ОПП та навчальних планів до ЄДЕБО;
- здійснюють контроль за реалізацією ОПП педагогічними працівниками та цикловими комісіями коледжу.

За запитом робочої групи відповідні служби коледжу зобов'язані надати, у визначений керівником робочої групи ОПП строк, відомості, необхідні для розроблення ОПП.

4.3 II етап. Аналіз актуальності ОПП та оцінювання достатності наявних ресурсів.

Аналіз актуальності ОПП полягає у встановленні суспільної потреби в ОПП, її потенціалі шляхом консультацій із зацікавленими сторонами (здобувачами освіти, випускниками коледжу, роботодавцями, науковою спільнотою, професіоналами тощо), з'ясуванні виконання основних умов її запровадження. Робоча група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОПП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОПП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників.

Робоча група, виходячи з прогнозованої структури ОПП, з врахуванням Ліцензійних умов, за результатами консультацій з профільними службами коледжу здійснює попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

4.4 III етап. Визначення профілю ОПП полягає у визначенні загальних та спеціальних компетентностей, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, кінцевих результатів навчання з урахуванням положень Національної рамки кваліфікацій, вимог стандартів освіти та встановлення необхідного обсягу ОПП у кредитах ЄКТС.

При формулюванні компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

Компетентності випускника (описані за видами: інтегральні, загальні, спеціальні) – це загалом від 5 до 15 найважливіших компетентностей, що визначають специфіку ОПП, відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника. Основою для формулювання компетентностей ОПП є перелік компетентностей стандарту освіти за відповідною спеціальністю.

Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, як правило, поділяють на три види (в предметній області):

- знання й розуміння,
- когнітивні уміння та навички,
- практичні навички.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати,

оцінити і виміряти й які особа здатна продемонструвати після завершення освітньо-професійної програми (результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

При розробленні результатів навчання варто врахувати наступне:

- результати навчання характеризують те, що здобувач освіти повинен продемонструвати після успішного завершення ОПП (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);
- повний набір результатів навчання виражає характерні особливості даної програми; якщо серед них є результати, характерні також і для інших програм, їх доцільно виділити окремо;
- обов'язково враховувати загальновизнані на міжнародному рівні опорні точки забезпечення якості освіти.

Формулювання результатів навчання потребує наявності спеціальних навичок і може бути успішно здійснене лише командою педагогічних працівників відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації. Воно потребує покрокової роботи та вироблення чітких критеріїв оцінювання сформульованого результату.

Формулювання результатів навчання повинно включати п'ять основних елементів:

- активна вербальна форма (випускник продемонстрував здатність, може продемонструвати знання, демонструє спроможність);
- зазначення типу результату з навчання (знання, навички, інші компетентності);
- тематична область результату навчання: спеціальна чи загальна, предметна область, особливі навички тощо;
- очікуваний стандарт або рівень, який планується досягнути результатом навчання;
- масштаб і контекст результату навчання.

Результати навчання мають також відображати відповідний їм тип навчальної діяльності. Тобто повинно бути відображено чи результат навчання стосується засвоєння знань чи розуміння, чи механічних навичок, чи професійного становища. Назва результату навчання містить також інформацію про очікуваний рівень вивчення: ширину, глибину, складність.

Результати навчання повинні містити узгоджений набір з 15-25 тверджень, які зазначають, що здобувач освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОПП. Перелік результатів навчання має корелюватися з визначеним переліком загальних і спеціальних компетентностей.

Кореляція результатів навчання компетентностям перевіряється за допомогою матриці відповідності компетентностей програмним результатам навчання за ОПП.

4.5 IV етап. Визначення змісту ОПП та розроблення навчального плану.

Визначення змісту ОПП охоплює такі етапи:

1) складання переліку освітніх компонентів ОПП:

- вирішення питання щодо використання модульної системи в ОПП;
- визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля;
- визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання;
- перевірка охоплення ключових загальних та спеціальних компетентностей;

2) обрання освітніх технологій і розроблення навчального плану;

3) розроблення робочих програм навчальних дисциплін.

На підставі компетентностей та результатів навчання робоча група:

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;
- здійснює структурування результатів навчання (модулів або навчальних дисциплін, інших складових навчального курсу, практик, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного освітнього компоненту (модулю). Виходячи з компетентностей та результатів навчання, робоча група має сформулювати результати навчання, які повинні бути досягнуті в межах кожного освітнього компонента (модуля).

Робоча група має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання. Перевірка охоплення ключових загальних та спеціальних компетентностей.

Робоча група має перевірити розвиток ключових загальних і спеціальних компетентностей, а також перевірити, чи всі ключові загальні та спеціальні компетентності охоплюються модулями/одинацями ОПП.

Відповідно до профілю ОПП та переліку її освітніх компонентів робоча група розробляє навчальний план.

Під час розроблення навчальних планів робочі групи повинні керуватися нормами Положення про навчальний план підготовки здобувачів освіти за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр».

4.6 V етап. Розроблення системи оцінювання якості ОПП з метою її удосконалення забезпечує робоча група, а також педагогічні працівники, які її реалізують.

З метою контролю за якістю програм та їх вдосконаленням проводяться різні процедури оцінювання та визнання якості ОПП: зовнішні, внутрішні й непрямі.

Для всіх ОПП рекомендується регулярно проводити оцінку підготовки фахівців і необхідних компетентностей (результатів навчання) з точки зору роботодавців, а також бажаних результатів навчання з точки зору випускників. Процедурою такої оцінки є опитування роботодавців та випускників (анкетування, інтерв'ювання, соціологічне дослідження тощо).

Основною процедурою внутрішньої оцінки якості ОПП є самообстеження ОПП, яке може проводитися в рамках процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації будь-якого виду, міжнародної експертизи). Залежно від цілей проведення самообстеження визначаються процедури і терміни його проведення.

Внесення в ОПП змін, що відносяться до компетенції Педагогічної ради коледжу, затверджуються на засіданні Педагогічної ради коледжу на підставі рекомендацій, наданих головою робочої групи ОПП.

5 ПОРЯДОК ВІДКРИТТЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЗАКРИТТЯ ОПП

5.1 Відкриття ОПП та набір здобувачів фахової передвищої освіти. Набір здобувачів освіти на навчання за ОПП здійснюється приймальною комісією Коледжу централізовано, згідно з Правилами прийому до Коледжу.

Освітньо-професійна програма може бути внесена до Правил прийому і на навчання за нею може бути оголошено набір здобувачів освіти лише за умови затвердження ОПП і наявності ліцензії Коледжу на здійснення освітньої діяльності за спеціальністю, в рамках якої відкривається освітньо-професійна програма.

Перелік документів, необхідних для відкриття освітньо-професійної програми, що подаються на засідання Педагогічної ради:

- копія наказу директора Коледжу про затвердження складу робочої групи;
- освітньо-професійна програма;
- графік освітнього процесу;
- навчальний план;
- протокол засідання випускової циклової комісії;

- рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності).

5.2. Затвердження ОПП.

Нові ОПП мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:

- робочою групою, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання випускової циклової комісії;
- цикловою комісією, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів заступнику директора з НР;
- заступником директора з НВР, який здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньо-професійної програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення заступника директора з НВР є підставою для передачі матеріалів на розгляд методичної ради;
- методичною радою Коледжу, яка оцінює відповідність нової ОПП всім вимогам, що пред'являються до освітньо-професійних програм Коледжу. Висновок про ухвалення ОПП методичною радою є рекомендаційним для Педагогічної ради Коледжу;
- Педагогічною радою Коледжу.

За результатами розгляду ОПП Педагогічна рада Коледжу може прийняти рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про відмову у затвердженні.

Навчальний план підготовки фахівців затверджується рішенням Педагогічної ради Коледжу і вводиться в дію наказом директора Коледжу. Підпис директора скріплюється печаткою Коледжу.

5.3 Акредитація освітньо-професійної програми.

Коледж, виявивши бажання акредитувати ОПП у наступному навчальному році, з 01 травня до 01 липня навчального року, який передую навчальному року проведення акредитації, подає до Державної служби якості освіти України (далі – Служба) в електронному вигляді заяву про наміри акредитувати ОПП.

Внесення суттєвих змін до акредитованої ОПП. Коледж зобов'язаний повідомляти Службу про суттєві зміни в акредитованій ОПП протягом одного місяця з дня прийняття рішення про внесення таких змін та не пізніше ніж за місяць до початку вступної кампанії. Суттєвими змінами в ОПП є зміна опису предметної області та оновлення більше ніж на 15% змісту підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформованого у термінах результатів навчання.

5.4 Закриття ОПП.

Освітньо-професійна програма може бути вилучена з переліку ОПП, що реалізуються в Коледжі, за таких умов:

- з ініціативи відділення, циклової комісії, при їх відмові від реалізації ОПП;
- з ініціативи Коледжу (за поданням приймальної комісії), у разі відсутності набору здобувачів освіти на навчання за ОПП протягом 2 років;
- у разі переформатування ОПП.

У цьому випадку об'єднана або роз'єднана ОПП розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими ОПП, що реалізувалися до переформатування, припиняється набір здобувачів освіти на навчання.

Після завершення навчання здобувачів освіти на останньому курсі (році) освітньо-професійна програма вилучається з переліку ОПП, що реалізуються в Коледжі;

- з ініціативи Коледжу (за поданням навчально-методичного підрозділу), якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки якості ОПП отримано висновки про її низьку якість.

Рішення про вилучення освітньо-професійної програми з числа ОПП, що реалізуються в Коледжі, приймає Педагогічна рада Коледжу.

6 ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОПП

6.1 Порядок реалізації ОПП визначається Положенням про організацію освітнього процесу Відокремленого структурного підрозділу «Марганецький фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Для планування освітнього процесу на кожний навчальний рік заступником директора з НВР складається робочий навчальний план за кожною ОПП. У робочому навчальному плані обумовлюються щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної ОПП.

6.2. Управління ОПП здійснюється на адміністративному та академічному рівнях.

Адміністративне управління ОПП здійснює завідувач відділення.

Завданнями академічного управління ОПП є:

- 1) організація колегіального розроблення ОПП (профілю, навчальних планів, матриць відповідностей, методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, включаючи програми навчальних дисциплін (модулів),

науково-методичних семінарів, практик, підсумкових державних випробувань тощо, оціночних засобів);

2) здійснення контролю за якістю роботи педагогічних працівників, які забезпечують реалізацію ОПП;

3) аналіз і впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної освіти у зміст і технологію реалізації ОПП;

4) взаємодія з іншими підрозділами Коледжу з питань проєктної, дослідницької роботи, практики здобувачів освіти;

5) виявлення здобувачів освіти, схильних до академічної кар'єри, і організація роботи з ними;

6) взаємодія з роботодавцями та випускниками для уточнення вимог до компетентностей випускника і оцінки обраних технологій реалізації ОПП і якості підготовки фахівців;

7) підготовка ОПП до процедур оцінки якості (включаючи акредитацію).

6.3 Моніторинг ОПП здійснюється з метою визначення, чи є призначення кредитів, означені результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними, реалістичними та адекватними.

Моніторинг здійснюється, як правило, робочою групою. До здійснення моніторингу можуть долучатися експерти: педагогічні працівники, професіонали-практики, здобувачі освіти.

Суттєвим елементом для перевірки та перегляду призначення кредитів є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами. Робоча група має інформувати здобувачів освіти і педагогічних працівників про мету моніторингу та спосіб його здійснення, щоб забезпечити точність та високий відсоток наданих відповідей.

Моніторинг може проводитися у різний спосіб – анкетування, опитування, інтерв'ювання (у тому числі здобувачів освіти та випускників з метою аналізу їх власного досвіду), моніторинг досягнутих результатів, оцінювання ОПП на відповідність критеріям забезпечення якості ОПП тощо. Мають бути використані також дані про час завершення та результати оцінювання програм та їх компонентів.

Анкета ОПП складається з основних критеріїв забезпечення якості, кожний критерій оцінюється за рівнями: задовольняє, частково задовольняє, не задовольняє. У процесі моніторингу відбувається збір даних за зазначеними позиціями з коментарями. За результатами моніторингу складається аналітичний звіт, який подається до Педагогічної ради.

6.4 Основні критерії забезпечення якості ОПП:

- реалізується відповідно до Стратегічного плану розвитку Коледжу, Положення про організацію освітнього процесу Відокремленого структурного

підрозділу «Марганецький фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» та Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти Відокремленого структурного підрозділу «Марганецький фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;

- сприяє виконанню місії та досягнення цілей Коледжу;
- враховує потреби ринку праці та цільової групи (вступники, батьки, роботодавці);
- орієнтована на конкретну професію;
- назва узгоджується зі змістом;
- методи і форми навчання, у т.ч. обсяги самостійної роботи здобувачів освіти та виробничої практики, сприяють досягненню цілей ОПП;
- цілі і результати навчання за ОПП мають бути сформульовані таким чином, щоб слугувати основою для оцінювання знань і навичок випускників, які навчалися за цією програмою;
- цілі і результати навчання за ОПП мають бути адекватними і порівнюваними з результатами навчання відповідного ступеня освіти;
- цілі і результати навчання за ОПП мають відповідати вимогам і тенденціям законодавства, що регулює відповідну професійну сферу;
- при існуванні професійного стандарту, цілі та результати навчання мають враховувати необхідність набуття та застосування знань і навичок, зазначених у стандарті;
- практична підготовка (практики), що необхідна для досягнення результатів навчання, має забезпечувати набуття і застосування здобувачами освіти ефективних методів роботи;
- організація проведення практик має бути чітко регламентована, вимоги для її успішного завершення визначені;
- здобувачам освіти має бути надана інструкція щодо проходження практик та відповідне керівництво у робочому середовищі.

6.5 Розвиток освітньо-професійної програми та вимоги до педагогічних працівників, які її реалізують:

- розвиток є безперервним процесом;
- до розвитку залучені здобувачі освіти і роботодавці;
- педагогічні працівники, які реалізують ОПП, ознайомлені з її цілями та своєю ролі у їх досягненні;
- для усунення недоліків складається та реалізується відповідний план дій;
- система зворотного зв'язку (за участю здобувачів освіти, випускників, роботодавців, викладачів) є ефективною, а її результати прикладними;

- кваліфікація педагогічних працівників, які реалізують ОПП, відповідає вимогам, встановленим законодавством;
- педагогічні працівники, які реалізують ОПП, мають відповідний рівень викладацької компетентності;
- педагогічні працівники, які реалізують ОПП, беруть участь у наукових дослідженнях і розробках;
- педагогічні працівники, які реалізують ОПП, співпрацюють із зацікавленими особами поза межами Коледжу;
- система розвитку персоналу є ефективною: педагогічні працівники, які реалізують ОПП, мають можливості для самовдосконалення та саморозвитку, проводяться регулярні інтерв'ю (анкетування) та/або застосовуються інші методи розвитку персоналу;
- запрошені педагогічні працівники (у тому числі із закладів вищої освіти) залучені до викладання у межах ОПП;
- педагогічні працівники, які реалізують ОПП, регулярно використовують у подальшому свої знання та навички поза Коледжу та беруть участь у конференціях;
- кількість штатних педагогічних працівників визначається на основі їх обов'язків, обсягів викладання і кількості здобувачів освіти та є цілком достатньою для досягнення цілей і результатів навчання;
- склад педагогічних працівників, які реалізують ОПП, за віком і відсоток молодих педагогічних працівників забезпечує стійкість викладання в Коледжі;
- вимоги для вступу на навчання здобувачів освіти базуються на якостях, необхідних для досягнення результатів навчання;
- система консультування здобувачів освіти (щодо навчання, кар'єри тощо) є ефективною;
- оцінка результатів навчання включає в себе зворотний зв'язок здобувачів освіти, який підтримує їх розвиток;
- здобувачі освіти беруть участь у програмах міжнародної мобільності;
- здобувачі освіти залучені у процес прийняття рішень на різних рівнях;
- навчальне середовище Коледжу: включає всі приміщення, що необхідні для проведення навчання (аудиторії, лабораторії, кімнати для самостійної роботи та відпочинку здобувачів освіти тощо);
- має достатній потенціал, враховуючи кількісний склад здобувачів освіти;
- обладнано відповідно до сучасних вимог (мультимедійні проектори, Інтернет тощо).

6.6 Перегляд ОПП з метою їх удосконалення здійснюється у формах оновлення або модернізації.

ОПП може щорічно оновлюватися в частині усіх компонентів, крім місії (цілей) і результатів навчання.

Підставою для оновлення ОПП можуть бути:

- ініціатива і пропозиції методичної ради і/або педагогічні працівники, які її реалізують;
- результати оцінювання якості;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації освітньо-професійної програми.

Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОПП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик і т.п.).

Навчальні плани підлягають моніторингу та періодичному перегляду (не рідше одного разу за повний курс навчання за ОПП).

Підставою для розробки нових навчальних планів є:

- затвердження Кабінетом Міністрів України нового переліку спеціальностей або внесення змін до чинного переліку;
- затвердження нових стандартів фахової передвищої освіти;
- внесення змін до освітніх компонентів (за рішенням Міністерства освіти і науки України або Педагогічної ради Коледжу).

Модернізація ОПП має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може стосуватися також мети (місії), програмних навчальних результатів. Зміна виду ОПП також відноситься до удосконалення.

Модернізація ОПП може проводитися з:

- ініціативи керівництва Коледжу у разі незадовільних висновків про її якість у результаті самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів освіти;
- ініціативи Педагогічної ради за відсутності набору вступників на навчання;
- ініціативи робочої групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОПП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці;
- наявності висновків про недостатньо високу якість за результатами різних процедур оцінки якості ОПП.

Бажано залучення до модернізації ОПП представників роботодавців, зовнішніх, відносно ОПП, експертів (як з професійної спільноти Коледжу, так і

незалежних). Модернізована ОПП разом з обґрунтуванням внесених до неї змін має пройти затвердження в установленому порядку.

Заступник директора з НВР

Наталя МАЖОРОВА

Методист коледжу

Наталія МАЗУРОВА

Погоджено:

Завідувач відділення

Петро МИХАЙЛЕНКО

Голова циклової комісії
гірничих, електромеханічних
та автотранспортних дисциплін

Олена КИСЛА

Голова циклової комісії
загальноосвітніх дисциплін
Голова Студентської ради

Тетяна КОЗЕЛЬСЬКА
Андрій ЖУР